

Christofer Columbus

1. [Store norske leksikon](#)
2. [Geografi](#)
3. [Oppdagelsesreiser](#)

Uttale: col'umbus

Christofer Columbus ankommer Amerika 12. oktober 1492. Columbus kalte øya San Salvador, mens de innfødte kalte den Guanahani; sannsynligvis Watling-øya i dagens Bahamas. Tegning av Theodore de Bry (1590).

 [Columbus, Christofer \(kart, 1. reise\) \(bilde\)](#)

Christofer Columbus. Dette maleriet av Sebastiano del Piombo (1519) er et av de mest kjente portrettene av Columbus, selv om det råder en viss tvil om maleriet virkelig forestiller ham.

Christofer Columbus, latinisert form av it. *Cristoforo Colombo*, sp. *Cristóbal Colón*, 1451–1506, oppdagelsesreisende. Columbus var sønn av en vever i [Genova](#) og drog til sjøs som 14-åring. I 1476 slo han seg ned i [Portugal](#), hvor han 1479 giftet seg inn i en velstående familie som hadde spilt en betydelig rolle under oppdagelsen av øyene i [Atlanterhavet](#). (En annen teori hevder at Columbus ikke var italiener, men den [portugisiske](#) spionen Cristóvão Colombo i tjeneste hos kong [Johan II av Portugal](#). *Wikipedia*)

Fra Portugal gikk det på den tid ut en mengde oppdagelsesekspedisjoner mot sør langs Afrikas kyst. Columbus var med på flere av disse, og samtidig studerte han flittig reisebeskrivelser og kart. Han ble også kjent med fysikeren Toscanellis ideer. Toscanelli mente at den europeisk-asiatiske landmasse opptok $\frac{2}{3}$ av jordklodens omkrets, og denne oppfatning gav han uttrykk for på et kart, hvor han inntegnet alt hva man da trodde å vite. På dette kart er den vestlige vei til [India](#) bare halvparten så lang som den østlige. Tanken om å søke India ad vestlig vei grep [Columbus](#), og fra den tid satte han hele sitt liv inn på å gjennomføre den. Han tilbød 1484 sin plan til den portugisiske [regjering](#), men ble avvist. Så reiste han til [Spania](#), men ble avvist også der. Også England tilbød han sin plan, og han tenkte på å reise til Frankrike. Men 1491 traff han ved et tilfelle innflytelsesrike folk som tok seg av ham, og han fikk støtte fra dronning Isabella av Spania. 1492 ble det opprettet en avtale mellom Columbus og kong [Ferdinand 5 «den katolske»](#) og [dronning Isabella den katolske](#), hvoretter han ble utnevnt til [admiral](#) og til [visekonge](#) over alt det land han måtte oppdage, dessuten skulle han nyte en hel del andre fordeler. Han fikk tre små skip; det største, Santa María, tjente som [flaggskip](#). De to andre het Pinta og Niña.

Med sine tre skip seilte Columbus 3. aug. 1492 ut fra Sør-Spania. 12. okt. nådde de land. Det var en øy, som Columbus kalte [San Salvador](#), mens den av de innfødte ble kalt Guanahani, sannsynligvis [Watling Island](#) i [Bahamas](#). Columbus tok øya i besittelse for Castillas (Spanias) regning. Han trodde han var kommet til en øy ved India og kalte derfor de innfødte for

[indianere](#). Han hørte tale om en stor øy som de innfødte kalte [Cuba](#); dette trodde han måtte være Zipangu eller [Japan](#). Han kom til denne øya, og her lærte spanierne å kjenne bruken av [tobakk](#). Senere nådde han [Haiti](#), som han kalte Española (senere på lat. *Hispaniola*). I januar 1493 begynte han hjemreisen, og 15. mars var han tilbake i Spania. Han drog til [Barcelona](#), hvor hoffet var. Hans reise gjennom Spania formet seg som et triumftog, og mottagelsen i Barcelona var glimrende, fyrstelig; men man trodde jo også at han hadde vært i India og Japan. Alle hans rettigheter ble stadfestet, og han ble adlet. I 1494 seilte han ut på en ny reise. Nå hadde han 17 skip, og en mengde adelsmenn, prester, håndverkere osv. fulgte med, alt i alt 1500 mennesker. Med Columbus' andre reise begynte koloniseringen av Amerika. Han nådde nå frem til flere av de små Antiller og anla på Española den første spanske by, som han kalte Ciudad Isabela. Han søkte å befeste Spanias herredømme i de nye land, men måtte kjempe mot sine folks griskhet og grusomhet. Han innsatte sin yngre bror, Bartolommeo, til guvernør og seilte hjem 1496. Han ble også nå nådig mottatt, men ikke begeistret, da det viste seg at rikdommen ikke straks veltet inn over Spania.

Først 1498 kunne han dra ut på sin tredje reise. Under denne kom han til Sør-Amerikas kyst (Orinocodeltaet), men fulgte den ikke, da han ville til Española. Han fant kolonien i fullt opprør. Da han prøvde å slå dette ned, klaget opprørerne til kongen. Denne sendte en [kommisær](#) over, som lot Columbus og hans bror fengsle og sende hjem i lenker. Men i Spania ble han straks satt fri. Han fikk også skip til en fjerde reise (1502). Under denne nådde han [Mellom-Amerika](#); han landet på kysten av [Nicaragua](#) og flere andre steder og traff her «siviliserte» indianere; han ble derfor bestyrket i sin tro at han hadde funnet det østlige Asia. Etter mange uhell og [forfølgelse](#) fra sine fienders side i de nye land kom han 1504 tilbake til Spania. Columbus døde i Valladolid 20. mai 1506. Før sin død testamenterte han sine rettigheter og admiral tittelen til sin sønn Diego, som ble visekonge over Haiti; hans sønnesønn oppgav rettighetene, men fikk til gjengjeld tittelen [hertug](#) av Veragua og [marki](#) av [Jamaica](#). Disse titler har etterkommerne senere beholdt.

Columbus var ikke den første europeer som krysset Atlanterhavet og vendte hjem til Europa. Men det var hans reiser som fikk betydning. Nordboernes reiser i årene omkring 1000 satte ingen varige spor. Columbus hadde sannsynligvis ikke engang hørt om dem. Men Columbus' reise satte i gang en [lavine](#) som endret verdenshistorien.

Isabella den katolske

Uttale: isab'ella den katolske

Født: 1451

Død: 1504

Isabella den katolske, dronning av [Castilla](#), datter av [Johan 2](#), 1469 gift med [Ferdinand 5](#) av [Aragón](#). Hennes ekteskap førte til [personalunion](#) mellom Castilla og Aragón, en union som ble grunnlaget for den spanske stat. Isabella var en betydelig personlighet som spilte en selvstendig politisk rolle. Det skyldes ikke minst henne at maurernes makt ble endelig knekket i [Spania](#), og [Granada](#) måtte overgi seg 1492. Hennes fanatiske [katolisisme](#) gav seg utslag i en ny og beryktet [storinkvisisjon](#), samtidig som både [jødene](#) og de beseirede [muslimer](#) ble fordrevet fra Spania. Isabella gav også [Christofer Columbus](#) den støtte han trengte for å gjennomføre sine oppdagelsesferder.

Ferdinand 5 «den katolske»

Født: 1452

Død: 1516

Ferdinand 5 «den katolske», konge av Spania. Som Ferdinand 2 konge av Aragonia etter sin far, Johan 3, 1479, og som Ferdinand 2 konge av Napoli 1468. Ektet 1469 Isabella, som 1474 arvet Castilla, og la dermed grunnen til et samlet kristent Spania. Sammen med Isabella styrte han riket med stor kraft, hevdet kongemakten og innskrenket stenderforsamlingens uavhengighet og adelens friheter, utvidet det kongelige rettsvesen. Ferdinand tvang maurerne til å avsverge sin tro og innførte 1480 inkvisisjonen. Han utvidet riket, erobret det mauriske riket Granada 1492 og tok Navarra sør for Pyreneene. Han sluttet forbund med Ludvig 12 av Frankrike om erobring og deling av Napoli, beseiret deretter sin allierte og beholdt 1503 hele byttet. 1508 gikk han med i Ligaen i Cambrai og tok land i Italia fra Venezia. Han støttet Columbus' ekspedisjoner og vant besittelser i Amerika. Etter Isabellas død styrte han Castilla i sin dattersønns (keiser Karl 5s) navn. Ferdinand var hensynsløst maktbegjærlig, en ypperlig diplomat, slu og beregnende; modell for fyrsten i Machiavellis skrifter.